

Ернест Ган

ЯК ВІДПОВІДАТИ МУСУЛЬМАНАМ

Переклад з англійської мови Ірини Ткач
Богословський редактор В'ячеслав Горпинчук
Комп'ютерна верстка Ігор Рудзік

Київ – 2002

Автор

Ернест Хан був місіонером серед мусульман в Індії з 1952 р. до 1978 р. Тепер він служить директором місії “Філоксенія/ Гостинність: товариство з азіатськими сусідами” в Міссісаугі (Онтаріо, Канада) і помічником пастора Євангельської Лютеранської церкви Св. Івана в Торонто.

Зміст

Передмова	2
Вступ	3
1. Розуміння Ісламу і мусульман	4
2. Поширення Ісламу в Сполучених Штатах Америки і Канаді	12
3. Іслам і Християнство: деякі порівняння і контрасти	19
4. Прямуючи до ефективнішого християнського свідчення між мусульманами	27

Передмова

Книга, яку ви тримаєте в руках, почала свою видавничу подорож у формі короткого розділу “Іслам: послідовники іншого пророка” в книзі “Діліться вашою вірою: Християнське свідчення та інші релігії” (Федерація канадських баптистів, Торонто, 1984). У грудні 1987 р. (а потім в 1991 р.) цей розділ був перевиданий окремо під заголовком “Як ділитися вашою християнською вірою з мусульманами” в публікації відділу служіння в студентських містечках Лютеранської церкви Міссурійського синоду в Сент-Луїсі “Взаємозв'язки” (1987). У 1993 р., після того, як автор додав розділ “Поширення Ісламу в Сполучених Штатах і Канаді”, книга була видана під тим самим заголовком товариством “Довіра до мусульман” (Торонто, Онтаріо, Канада) і місією “Філоксенія/Гостинність: товариство з азіатськими сусідами” (Міссісауга, Онтаріо, Канада). Книгу дещо розширено для цього видання “Як відповідати мусульманам”.

Розділ 2 “Поширення Ісламу в Сполучених Штатах і Канаді” є вільним переказом книг Івонни Хаддад “Століття Ісламу в Америці” (Американський інститут мусульманських справ, інститут міжнародної служби американського університету, Вашингтон, 1986) та “Мусульмани Америки” (видавництво Оксфордського університету, Нью-Йорк, 1992). Автор є завідувачем кафедри вивчення місійної роботи в коледжі Ньюаку, штат Нью-Йорк. Всі три праці містять цінну бібліографію. Я також вдячний професору Дональду С.Тінджлу з Біблійного коледжу і семінарії в Цінціннаті за його корисні коментарі про мусульман у Сполучених Штатах.

Вступ

Частина вірша з Корану, священної книги мусульман, говорить: “Потім Ми (Бог) скерували їхніми слідами Наших посланців і послали слідом Ісу (Ісуса), Сина Маріям (Марії), і подарували Йому Євангеліє і вклали в серця тих, хто пішов за Ним, смиренність і милосердя” (Коран 57:27).

Сучасний мусульманин міг би додати: “...в серця тих, хто пішов за ним, — подія минулого часу! А як же послідовники Ісуса наступних поколінь або сучасності? Який доказ маємо ми, мусульмани, що Бог вклав смиренність і милосердя в їхні серця?”

Це гіпотетичне запитання мусульман має сьогодні зовсім не гіпотетичне значення для християн. Якщо ми серйозно сприймаємо Євангеліє, ми повинні усвідомлювати свій обов'язок перед величезною кількістю мусульман у всьому світі.

Обов'язок християн перед мусульманами дійсно значний, навіть якщо зважати лише на їхню чисельність. Справді, чи має Церква, з цих чи інших причин, будь-який більший і невідкладніший обов'язок тепер і на майбутні десятиріччя? Наш вклад у визначення і здійснення цього обов'язку досить скромний. Ми обмежуємося наступними чотирма темами, з молитвою, щоб Бог запалив в серцях більшості християн співчуття і милосердя до мусульман:

1. Поняття Ісламу і мусульман
2. Поширення Ісламу в Сполучених Штатах і Канаді
3. Іслам і Християнство: деякі порівняння і контрасти
4. Прямуючи до ефективнішого християнського свідчення серед мусульман

1. Поняття Ісламу і мусульман

Іслам — релігія мусульман. Арабське слово *іслам* означає “покірність” або “підкорення” Богу. Мусульманин — це людина, яка “покоряється Богу”. Той самий корінь арабського слова (с-л-м) лежить в основі слова *салам* (мир), подібно до єврейського слова *шалом*.

Походження і поширення

Походження Ісламу, як кажуть мусульмани, сягає корінням початку людської історії, самого Адама, якого більшість мусульман вважають першим пророком. Усі посланці і пророки проголошують основне послання Ісламу: “Ми (Бог) скерували до кожного народу посланця: “Вклоняйтеся Аллаху і уникайте язичництва” (16:36). За Кораном, Авраам не був ні юдеєм, ні християнином, а мусульманином (3:67). У цьому розумінні релігію, яку ми знаємо як Іслам, мусульмани вважають повторенням попередніх релігій в їхній первинній формі, яку запровадили пророки.

Подібно до інших посланців, Магомет зазнавав суворих гонінь від співгромадян, коли вперше закликав їх до Ісламу. Лише коли він переселився зі свого рідного міста Мекки в Медіну (622 р. н.е.), де став єдиним релігійним і політичним провідником спільноти, то дійсно відчув успіх своєї місії. Тому, мабуть, не випадково, що мусульманський календар починається з року цього переселення (*хіджра*).

Вісім років по тому Магомет повернувся в Мекку як завойовник. Увійшовши до *Кааби*, центрального святилища в Мецці, він наказав знищити всіх ідолів. За віруваннями мусульман, *Кааба* — святилище, збудоване і присвячене Авраамом та Ізмаїлом єдиному Богові, то ж воно було очищене і ще раз присвячене Богові. Бог ще раз підтримав Свого посланця і релігію Ісламу.

Іслам закликає всіх людей до своєї пастви. Він дійсно ніколи не визнавав географічних або етнічних бар'єрів. Справжні мусульмани повинні серйозно орієнтуватися на місійну роботу і ділитися своєю мусульманською вірою з немусульманами. Так, незабаром після смерті Магомета (632 р. н.е.), Іслам почав своє незвичайне світове поширення. Протягом одного століття він поширився на захід через Північну Африку та Іспанію і Францію, а на сході досяг сучасного Пакистану.

За деякими оцінками, на сьогодні є близько одного мільярда мусульман, тобто кожна п'ята або шоста людина на землі — мусульманин. Звичайно, багато хто з них лише називається мусульманином.

Іслам особливо закріпився в екваторіальних областях Північної Африки і на схід до Філіппін. Найбільша кількість мусульман зосереджена в азіатських субконтинентальних країнах: Пакистані, Бангладеш та Індії. Найбільше мусульманського населення порівняно з іншими країнами — в Індонезії. В останні десятиріччя мусульмани імігрували в країни Північної Європи, Північної та Південної Америки. Напевне, приблизно 12 мільйонів мусульман живуть в Європі, близько 4 мільйонів або більше — в Сполучених Штатах

Амери́ки і близько 300 тис. — в Канаді. Дехто може посперечатися з цим твердженням, але здається, що Іслам зростає швидше, ніж будь-яка інша з основних релігій, особливо через відносно високий рівень народжуваності серед мусульман.

Джерела Ісламу

Іслам заснований на чотирьох джерелах: *Корані*, *хадісах* (канонічних традиціях), *іджмі* (суспільній згоді), і *кіясі* (аналогії). Найважливішими є два перших джерела.

Більшість мусульман вважають Коран вічним, надійним, незмінним Словом Божим, предвічною Книгою, що зберігається на небі і яка натхненно передана Магомету через посередника — ангела *Джабраїла* (Гавріїла). Коран є Словом Божим, а не словом людини; Магомет є тільки засобом передачі Божого Слова. Приблизно через 20 років після смерті Магомета Коран набрав подібних до сучасних форми і змісту.

Для більшості мусульман слова і справи Магомета, одержувача одкровення, є також натхненними. Різні зібрання його висловів і справ, старанно досліджені благочестивими мусульманами, щоб відокремити правильні традиції від фальшивих, називаються хадісами і є поясненням канонічних традицій. Вони обов'язкові для пояснення Корану.

І Коран, і хадіси є основою *шаріату*, священного ісламського закону і досконалого виявлення Божої волі, і скерування для людства. Для ортодоксальних мусульман шаріат служить точкою, де Бог зустрічається з людьми. Він об'єднує мусульман у справді ісламську спільноту, “кращу із спільнот” (3:110). Він є Божим Законом на протигагу всім іншим людським законам; Божим Законом, котрий керує всіма аспектами життя і не дозволяє розділу святого і світського; Божим Законом, котрий пропонує вирішення всіх проблем світу.

Коран для мусульман — Слово Боже, а не слово людське; остаточне Боже одкровення для всього людства, що заміняє всі інші одкровення. Мусульмани взагалі вважають Коран 96:1-5 Божим першим откровенням Корану для Магомета: “Читай! В ім'я Господа твого, який створив — створив людину із згустка. Читай! І Господь твій найщедріший, Який навчив каламом, навчив людину того, чого вона не знала.

Деякі мусульмани вважають, що мусульманський закон незмінний для всіх місць і всіх часів. Іслам без мусульманського закону не є більше Ісламом. Саме мусульманський закон впорядковує хаос. Тому верховна політична влада повинна бути в руках мусульман. Інші вважають, що мусульманський закон повинен змінюватися відповідно до часів, що змінюються — дух важливіший

від букви закону. Тому фактичне існування і використання *шаріату* залишається сьогодні питанням серйозних протиріч між “ортодоксальними” і “ліберальними” мусульманами.

Сьогодні багато мусульман розчаровані теперішнім станом мусульманської спільноти. Вони прагнуть відновлення спільноти, нав’язування *шаріату* (правління мусульманського закону в світі) і, якщо необхідно, революції. Тим часом вони продовжують пропагувати поширення Ісламу по всьому світу.

Вірування

Наступний вірш з Корану часто наводиться в публікаціях про Іслам як такий, що стосується основних вірувань мусульман і деяких з їхніх основних звичаїв:

Не в тому благочестя, щоб вам повертати своє обличчя в сторону сходу і заходу, а благочестя — хто ввірував в Аллаха і в останній день, і в ангелів, і в писання, і в пророків, і давав майно, незважаючи на любов до нього, близьким і сиротам, і біднякам, і мандрівникам, і тим, хто просить, і звільняв рабів, і вистоював молитву, і давав очищення, — і ті, що виконують свої заповіді, коли укладуть, і ті, що терплять в нещасті і біді, і в час лиха, — це ті, які були правдиві, це вони — богобоязливі (2:117).

Бог (Аллах)

Фундаментальною для Ісламу є віра в Бога. Мусульмани вірять, що є один Бог — єдиний Творець і Рятівник, Милостивий і Милосердний, Господь Дня Воскресіння і Суду. Бог не має рівного Собі, ніхто і ніщо не зрівняється з Ним. Посвячені люди пізнають Його через знаки в природі та історії.

Віруючі називають Бога Його “99 красивими іменами” серед яких — Єдиний, Живий, Милостивий, Суддя і т.д. У цьому списку ви не знайдете слова *Отець* (хоча деякі містики деколи використовують його). Ім’я для Бога, яке використовується не тільки мусульманами, — *Аллах*. *Аллах* є доісламським арабським словом для найменування Бога і культурним набутком усіх арабомовних релігійних спільнот. Біблія арабською мовою, як і Коран, завжди використовує стосовно Бога слово *Аллах*. Іншого слова немає.

Ангели

Вони є служителями Божими. Видатним серед них є Гавриїл (*Джабраїл*), якого мусульмани часто називають “Святим Духом”, через нього Бог часто передає Свої словесні одкровення апостолам і пророкам.

Посланці

Бог говорить до людей через пророків і апостолів. Усі вони є людьми, відрізняються від інших тим, що є богонатхненними. Коран називає кількох Біблійних героїв як посланців Бога. Для мусульман найвидатнішими серед них є Адам, Ной, Авраам, Мойсей та Ісус. Останнім, але найголовнішим, звичайно, є Магомет.

Читач Біблії впізнає багатьох героїв і події, згадані в Корані. Всі мусульмани повинні вірити в Ісуса — пророка, але не Спасителя і не Господа. Всі мусульмани повинні вірити в Книгу Ісуса (*Інджіл* або Євангеліє), але, як доповнюють багато мусульман, у тому вигляді, в якому вона була спочатку дана Ісусу, а не в теперішньому, перекрученому вигляді.

Коран шанобливо змальовує Ісуса як сина Діви Марії (єдиної жінки, згаданої в Корані за іменем). Він є безгрішним слугою, апостолом і пророком, Месією, Словом Божим і Духом Божим. Він зцілює прокажених, дає сліпим можливість бачити і воскрешає мертвих. Але Він не є кимось більшим, ніж людина. Він не є Сином Божим, Він не вмер на хресті і не воскрес на третій день за Писанням. За Кораном, Бог врятував Ісуса від смерті на хресті і взяв Його на небо, де Він живе і зараз. За традиційними віруваннями вважається, що Він знову прийде на землю перед Кінцем Світу, одружиться, помре і буде похований, щоб чекати Дня Воскресіння. Він є провідником, але не Спасителем.

Магомет є останнім посланцем, “посланцем Аллаха і пророків” (33:40), “хорошим прикладом для тих, хто надію покладає на Аллаха” (33:21). Хоча його змальовують лише як людину, віра в нього є частиною основного віровизнання мусульман: “Немає Бога, крім Аллаха, а Магомет – пророк Аллаха”. Як останній з пророків, доповнюють деякі мусульмани, Магомет є найвизначнішим.

Богонатхненні книги

Коран стверджує, що так само, як Магомет одержав Коран, так само й Мойсей одержав *Таврат* (Тору), Давид одержав *Забур* (Псалтир), а Ісус одержав *Інджіл* (Євангеліє). Мусульмани визнають всі ці книги Словом Божим, але вони часто вважають, що попередні книги були перекручені або скасовані і тому вони вже є ненадійними. Лише Коран придатний для всіх людей.

День Воскресіння і Суду

Коран постійно наказує всім людям вірити і робити добрі діла. Він говорить їм, що Бог знає їхні думки і дії і попереджує про відповідальність перед Богом і наслідки їхньої поведінки. Як Творець життя і смерті, Бог також

воскрешає всіх людей, щоб судити їх. Коран яскраво і наочно зображує радощі і задоволення раю для святих і сум та торттури пекла для грішних. Іслам навчає: щоб спастися, кожна людина повинна сама нести своє ярмо. Непростимим гріхом є ідолопоклонство (*шірк*). Більшість мусульман сподіваються, що їхня віра і добрі діла переважать їхні гріхи і Бог прийме їх. Вони можуть шукати заступництва Магомета або інших святих і покладатися на своє членство в мусульманській спільноті. Деякі мусульмани вважають, що Бог пробачить їм, якщо вони покаються і попросять Його про прощення. Навіть тоді вони, як правило, додають: “якщо на те воля Аллаха”, адже лише Бог знає долю всіх людей, рай це буде чи пекло. Люди знатимуть її лише тоді коли потраплять у призначене їм місце. Лише мученик може бути впевненим у спасінні.

Погляди щодо визначеної наперед долі (фатуму)

Багато мусульман вважає фатум шостою основною складовою віровчення. Те, що ми думаємо, говоримо, робимо і наша кінцева доля — це все визначено й ухвалено споконвіку. Боже верховне рішення наголошено у *хадісах* (канонічній традиції).

Звичай

Віросповідання

Кожен мусульманин повинен повторювати основний Символ Віри мусульман, особливо в щоденній молитві: “Немає Бога, крім Аллаха, і Магомет – пророк Його”. Це віровизнання потрібно виголошувати голосно і з добрими намірами, як повинні виконуватися всі обов’язки в Ісламі.

Ібн Умар повідомляє, що посланець (Магомет) казав: “Іслам заснований на п’ятьох колонах: вірі, що немає Бога, крім Аллаха, а Магомет — слуга і посланець Аллаха, молитві, подаянні бідним, паломництві і пості в місяць рамадан.” Бухарі і Муслім, два найвидатніші збирачі ісламських хадісів, повідомляють про цю традицію.

Віровчення поєднує мусульманську віру зі звичаями. Воно проголошує визнання мусульманською спільнотою Аллаха єдиним Вседержителем і виявляє глибоку пошану Магомету як посланцю Аллаха. “Вірте в Аллаха і Його посланця” (7:158), “Скажи: коріться Аллаху і коріться посланцю!” (24:54).

Молитва

Мусульманське богослужіння зосереджується на ритуальних молитвах, що виголошуються у визначений час п’ять разів протягом дня. Віруючі повертаються обличчям в бік Мекки, а перед молитвою виконуються

належні ритуальні омовення.

Молитва завжди містить в собі повторення вступної частини Корану із звеличенням і проханням:

“Хвала Аллахові, Господу світів, Милостивому, Милосердному. Царю в День Суду, Лише Тобі вклоняємося; Лише Тебе просимо про допомогу: Веди нас прямим шляхом, шляхом тих, кого Ти милістю обдарував, Не тих, котрі з прямого шляху збились” (1:1-7).

Мусульманське богослужіння, як правило, є спільним. Воно відбувається в мечеті (“місце покірності перед Богом”) і проводиться членом громади. У п’ятницю всі чоловіки громади повинні бути присутніми в мечеті, щоб брати участь у молитві і слухати проповідь. В деяких мечетях передбачене спеціальне місце для жінок. Також можлива молитва на самоті. Тоді мечеттю може бути дім або будь-яке місце під небом. Якщо немає води, для ритуального обмивання може використовуватись пісок.

Мусульмани також складають власні молитви, в будь-який час і в будь-якому місці, за покликом свого серця. Послухайте це незвичайне особисте віровизнання:

“Боже, я визнаю перед Тобою, що я не знаю жодного віруючого на всій землі, котрий винен у більшому непослуху і гріху, ніж я, котрий перебуває в гіршому, ніж я, духовному стані і має менше святого страху, ніж я, о Провіднику заблудлих” (Констанс Падвік, “Мусульманські молитви” [Лондон: S.P.C.K., 1961], с.182).

Це звучить майже так, як слова апостола Павла (Римлян 7:21-24; 1 Тимофія 1:15).

Піст

Дорослі здорові мусульмани щоденно постять від світанку до заходу сонця під час рамадану за місячним календарем. Деякі мусульмани не погоджуються з постом в буквальному розумінні як з абсолютним обов’язком. Однак інші наполягають, що лише тілесна дисципліна посту забезпечує справжні духовні благословення.

Стягування десятини

“Давайте Аллаху хорошу позику” (73:20). Перекладач Корану робить примітку: “тобто позику без сподівання вигоди, без думки про прибуток чи втрату”. Мусульмани зобов’язані передавати визначену частину свого прибутку або майна для потребуючих в мусульманській спільноті.

Паломництво

Фінансово спроможні мусульмани подорожують в Мекку на паломництво принаймні раз в житті. Паломництво дає спільноті унікальну можливість згадати історію Ісламу і центральне місце Мекки у світових подіях. Мусульманські паломники можуть також роздумувати над заснуванням Кааби Авраамом і Ізмаїлом в Мецці, її повторним присвяченням Богу в часи Магомета і причиною, чому всі віруючі повертаються обличчям в бік Мекки, коли схиляють голови до землі під час богослужіння. Виконуючи разом приписані паломникам справи, мусульмани відчують велич ісламської єдності і могутності. Паломники повертаються додому з більшою самоповагою і стають шанованішими у місцевій спільноті.

Що таке джихад?

Багато мусульман додадуть шосту колону Ісламу — *джихад* (святина війна). Дехто з мусульман тлумачить “джихад” як розумову або духовну боротьбу, а не фізичну війну.

Свята

Велике свято жертвопринесення (Курбан-Байрам)

Святкується на честь спасіння Богом Ізмаїла, сина Авраама (Ібрагіма), якого Авраам був готовий принести в жертву. Більшість мусульман вважають, що це був Ізмаїл, а не Ісак. Частиною святкування є жертвопринесення тварини.

Мале свято – свято розговіння (Ураза-Байрам)

Мале свято відбувається відразу після рамадана, місяця посту, і супроводжується веселощами.

Мухаррам

На десятий день цього ісламського свята мусульмани сумують над мучеництвом Гассана і Хусейна, правнуків Магомета і синів Алі. Мусульмани-шіїти надають цьому святу особливого значення.

Організація

Більшість мусульман мають визначення для провідника мусульманської спільноти, який є наступником Магомета, — “*халіф*” (каліф, “наступник”). Халіф має таку ж владу над спільнотою, як і Магомет, лише за винятком Магометової місії пророка. У тій чи іншій формі халіфат існував до кінця першої світової війни, а пізніше був скасований турками. Класична ісламська політична теорія стверджує, що з Божою допомогою мусульмани повинні

боротися за світове панування, і що халіф повинен встановити і здійснити по світу правління ісламського закону, *шаріату*.

За традицією мусульмани поділили людське суспільство на три категорії:

1. Ісламська *умма* — спільнота, що виконує Божу волю, як наказано в *шаріаті*. Ця спільнота є видимим уособленням Божого Царства на землі.
2. Люди Книги, особливо юдеї і християни. Вони, за своїм статусом згідно з ісламським законом, є підлеглими і підпорядкованими мусульманам і перебувають під правлінням мусульманських правителів.
3. Багатобожники, котрі поклоняються ідолам і не мають Святого Письма. Вони вважаються підлеглими і мусульманам, і Людям Книги.

Суспільство також може бути поділене на “дім Ісламу” і “дім війни”. Однак самі мусульмани, як і християни, поділяються на групи. В широкому розумінні мусульмани поділені на два основні напрямки:

1. *Суннізм*. Широкі кола мусульман називають себе “людьми сунни” — мусульманами, що наслідують “сунну” (шлях) Магомета, як написано в *хадісах*. Вони визнають і високо оцінюють перших чотирьох халіфів (Абу Бахра, Умара, Утмана і Алі), які один за одним є наступниками Магомета в провідництві мусульманської спільноти.
2. *Шіїзм*. Основний розкол в Ісламі, спочатку політичний за своєю природою, поступово набув більш релігійних рис. Мусульмани-шіїти зневажають перших трьох халіфів сунни. Вони вважають, що Алі, четвертий наступник сунни і зять Магомета, повинен бути його першим наступником.

Мусульманські публікації часто наводять наступний вірш з Корану стосовно поділу спільноти: “Тримайтеся за гілку Аллаха і не розділяйтесь” (3:103)

У свою чергу, нащадки Алі повинні були б бути провідниками мусульманської спільноти. Особливо велика кількість мусульман-шіїтів живе в Ірані і Іраку; багато їх є в Індії, Пакистані, Лівані та інших країнах. Вони поділяються на багато

груп, одна з яких — послідовники Ага Хана.

Інші групи. Рух Ахмадія, заснований Мірзою Гуламом Ахмадом в Індії приблизно століття тому, відкидається більшістю мусульман і не вважається дієвим виявленням Ісламу. Рух, розділений на дві групи, проводить велику місійну роботу в різних частинах світу.

Суфізм є більше покайним і містичним рухом, котрий проникає в різні групи всередині Ісламу, а не окремим сектантським рухом. Його прояви досить різноманітні і дуже поширені, часто відображають людську відповідь злу в

суспільстві та всередині свого серця і людській потребі тісніших особистих стосунків з Богом.

Основна мета і засоби народного Ісламу, який практикується багатьма людьми, поєднані з анімізмом і шануванням святих. Ортодоксальні мусульманські рухи, однак, часто суворо критикують народний Іслам і його відхилення від основного Ісламу.

2. Поширення Ісламу в Сполучених Штатах Америки і Канаді

Сполучені Штати Америки

Як визнане явище, Іслам вкорінився в Сполучених Штатах Америки у XIX столітті завдяки періодичній еміграції мусульман із Близького Сходу. Близьким часом мусульманська спільнота зросла завдяки значній еміграції з Ірану, Індії та інших країн Азії, Африки і Південно-Східної Європи. Їхня кількість збільшується в останні десятиріччя завдяки сотням тисяч студентів-мусульман, більшість яких повертається на батьківщину після завершення навчання.

Значне поширення мусульман у Північній Америці є відносно недавнім явищем. Протягом минулих кількох десятиріч кількість мусульман суттєво зросла. Сьогодні Іслам є, можливо, найшвидше зростаючою з основних релігій у Північній Америці. Мусульмани очікують часу, коли жителі Північної Америки говоритимуть про свою юдейсько-християнсько-мусульманську спадщину!

Перші емігранти були менш освіченими і некваліфікованими. Пізніші хвилі еміграції мусульман охопили більш освічені і професійні суспільні прошарки. Вважається, що мусульмани в Сполучених Штатах Америки і Канаді сьогодні є найосвіченішими в усьому мусульманському світі.

Мусульмани є у всіх 50 штатах. Найбільше їх скупчення — в Каліфорнії, на Північному Сході і Середньому Заході. У Детройті проживає багато арабів, багато з них — християни. “Інтернаціонал іранських християн” згадує про мільйон або більше іранців по всій країні, половина з них зосереджена в Каліфорнії. Мусульманські студенти також розпорошені по навчальних закладах країни.

Мечеті та інші будівлі, котрі використовуються як центри богослужіння, є там, де є достатньо великі і віддані мусульманські спільноти. Часто мечеть, як і церковна будівля, використовується не тільки для богослужіння, але й для інших суспільних заходів. Найстаріша мечеть у Сполучених Штатах Америки була збудована в Кедар Репідс, штат Айова, у 1934 р. і використовується до цього часу (хоч дехто вважає, що честь першості належить Детройту або Россу, Північна Дакота). Першим за кількістю мечетей є штат Нью-Йорк, за ним ідуть Каліфорнія, Іллінойс і Нью-Джерсі.

Африканці-мусульмани, коли їх привезли в Америку як рабів, здається, втратили свою мусульманську ідентичність. Трохи менше століття тому відбулася спроба відновити той зв'язок. Поважний Дрю Алі, афро-американець, заснував “Мавританський храм науки” в Ньюарку (Нью-Джерсі) у 1914 році. Його мусульманський рух, який важко назвати мусульманським в традиційному розумінні, відділив чорношкірих як мусульман, від білих як християн.

Приблизно у 1930 році У.Д. Фард (або У.Ф. Мухаммад) також ствердив, що чорношкірі африканці спочатку були мусульманами. Він заснував “Втрачену і знайдену націю Ісламу” в глушині Північної Америки в Детройті для того, щоб заохотити їх повернутися до Ісламу. В 1933 р. він зник, залишивши Елію Мухаммада як “пророка Аллаха” і лідера цього руху, що зрештою став відомим як “Нація Ісламу”. Рух почався між бідними, але незабаром привабив значну кількість освічених і заможних афро-американців, можливо, завдяки здоровим моральним стандартам і дієвій етиці, які рух пропонував своїм послідовникам. Організація також дала великій кількості своїх прихильників кращі освітні і комерційні можливості і нове відчуття гідності.

Негативною стороною “Нації Ісламу” було расистське ставлення до білих і християн. Але красномовний захисник руху, Малкольм Х, після виявлення для себе справжнього Ісламу і паломництва на Аравійський півострів, зрештою відкинув расизм свого наставника Елії Мухаммада. Він остаточно відмовився від “Нації Ісламу”. В 1965 р. його підступно вбили.

Під керівництвом Уаріта Діна Мухаммада, сина Елії Мухаммада, багато членів “Нації Ісламу” покинули расистську платформу руху і наблизилися до традиційного Ісламу. Уаріт Дін Мухаммад сам розпочав цю зміну і навіть заперечував, що його батько був пророком. Цей новий рух пізніше став відомим як “Американська мусульманська місія”, але потім був розпущений у міру наближення до традиційного Ісламу. Азіатські та інші імігранти-мусульмани поступово визнали членів “АММ” справжніми мусульманами, а також визнали керівництво Уаріта Діна Мухаммада.

“Нація Ісламу” продовжила пропагування своїх расистських принципів під керівництвом Луїса Фаррахана. Сформувалися інші менші групи у спільноті афро-американців, як, наприклад, “Дарул Іслам” (“Будинок Ісламу”), “Ансарулла” (“Помічники Бога”), Рух Ханафі і мусульманська партія Північної Америки.

Іслам, як часто наголошується, є найшвидше зростаючою релігією в Сполучених Штатах Америки, і напевне, мусульмани за кількістю незабаром переважають євреїв як у США, так і в Канаді. Статистичні дані дуже відрізняються, але приблизно чотири мільйони мусульман живуть у США, і напевне, від однієї чверті до однієї третини з них є афро-американцями. Говорять, що афро-американці постійним потоком продовжують вливатися в Іслам або в його різні американські течії завдяки народженню чи наверненню.

В той же час багато американців навертається в Іслам, особливо через шлюб, значна кількість мусульман продовжує приїжджати в Америку як імігранти.

Чи стане Іслам, зрештою, добре вкоріненим і популярним настільки, щоб канадці і американці говорили про свою культуру, як про юдейсько-християнсько-мусульманську? Це звучало б, як музика, для вух багатьох мусульман. В той же час дійсним є той факт, що мусульмани все активніше беруть участь у політичному житті країни на різних рівнях.

Повідомляють, що на прохання деяких груп мусульман запропонована щоденна молитва в Палаті Представників США 25 червня 1991 року. Недавно повідомлено про прохання мусульман, щоб мусульманський символ півмісяця і п'ятикутної зірки експонувався кожного разу, коли експонуються християнські і єврейські символи.

У Канаді

Перші мусульмани з Сирії і Лівану приїхали в Канаду більш, ніж століття тому. Спочатку вони оселилися на північ від Едмонтону, у Лак-Ля-Біш. Зростання мусульманської спільноти відбулося в середині цього століття і набуло піку в сімдесяті роки. Тепер кількість мусульман в Канаді, можливо, становить близько 300 тис.

Мусульмани східноіндійського походження становлять найбільшу частку мусульманської спільноти в Канаді, за ними йдуть араби. Нещодавно прибуло багато біженців-сомалійців. Менше мусульман прибуло з багатьох інших країн. Більшість з них оселилася у великих містах, особливо в Торонто, Монреалі і Ванкувері. Мусульманська спільнота в Едмонтоні стверджує, що їхня мечеть є найдавнішою в Канаді (також там збудована нова і значно більша мечеть).

Чому прибули мусульмани?

Взагалі мотиви прибуття мусульман до Сполучених Штатів Америки і Канади ті ж самі, що й в інших імігрантів. Багато хто переконаний, що Захід пропонує їм і їхнім дітям економічну стабільність, більшу свободу, кращі можливості отримання освіти і ширші межі використання їхнього таланту.

Політичні і релігійні заворушення в Ірані, Афганістані, Сомалі та ряді інших азіатських і африканських країн, а зараз і Південно-Східної Європи продовжують приводити до Північної Америки багато мусульманських біженців.

Більшість мусульман приїжджають у Північну Америку не з релігійних причин, а з політичних, економічних, освітніх або інших причин. Тільки деякі приїжджають, щоб допомогти відновити теперішню мусульманську спільноту і

Небагато мусульман
приїжджають на Захід з чисто

**щоб через Іслам реформувати
“зіпсований” Захід.**

мусульманських причин: щоб відновити мусульманську спільноту, яка вже існує там, щоб вберегти її від занепаду.

Вони також приїжджають, як свідчать самі, щоб зміцнити в загальному розумінні моральні основи Заходу. Вони твердять, що єдина дійсна причина для них як мусульман, - залишити мусульманську країну (і таким чином “відмовитися” від життя за шаріатом, мусульманським законом) — перетворити Західне суспільство в мусульманське суспільство, під Богом і мусульманським законом, який не знає відокремлення релігії від держави. Вони вважають, що безсумнівно морально спустошений Захід чекає від Ісламу вирішення всіх своїх проблем. Вони намагаються повернути не тільки окремих людей, але й цілі народи. Нам постійно нагадують, що Іслам є загальним способом життя, а не богослужінням, що відбувається один раз на тиждень під пануванням доктрини відокремлення Церкви від держави.

Поділ між мусульманами

Мусульмани в Канаді і Сполучених Штатах Америки мають той же поділ, що й у всьому мусульманському світі. Більшість є мусульманами-суннітами. Є багато мусульман-шиїтів, у тому числі Ітна Ашарі (“Дванадцятники”), ісмаеліти (особливо послідовники Ага Хана) та інші групи. Члени Друзе, вахабіти і спільнота Ахмадія, що були пов’язані з Ісламом у минулому, якщо не пов’язані зараз, представлені у незначній кількості.

Організація мусульман і поширення Ісламу

Мусульмани в своїх іммігрантських спільнотах у Північній Америці почали ефективніше організовуватися на місцевих, національних і міжнародних рівнях, особливо за останні десятиріччя. Мечеть є помітнішою, ніж звичайно, в багатьох містах і містечках і продовжує служити традиційним центром мусульманського спільного богослужіння і розвитку спільноти. Поряд з мечетями деякі мусульмани заснували власні парафіяльні школи і спеціальні програми для жінок і молоді. Відкрито два коледжі для забезпечення кращого керівництва для місцевих і більших мусульманських спільнот.

Мусульманське співробітництво

Різні організації намагаються призупинити розпорошення мусульманських спільнот на Заході і допомагають слабшим спільнотам уникнути розділення. Вони служать як зв'язок з мусульманськими урядами і мусульманськими організаціями за кордоном і взагалі пропагують Іслам всередині і поза загальною мусульманською спільнотою. Першим прикладом

може бути Федерація мусульманських асоціацій США і Канади, потім Рада мусульманських спільнот в Канаді і Мусульманська спільнота Північної Америки (ISNA). Остання стала основною мусульманською організацією на цьому континенті. Її лідери взагалі представляють ортодоксальні і традиційні мусульманські групи суннітів, засновані в країнах Сходу. Зростаюча кількість африканських і американських мусульман також налагодили зв'язки з ISNA.

Поширення Ісламу

Мусульмани діють різними способами, щоб поширити свою віру. Мечеті, книгарні при мечетях і приватні магазини продають і роздають у величезній кількості мусульманську літературу і відеопрограми. Мусульмани також використовують телебачення і радіопрограми, щоб заохотити краще розуміння і поширення Ісламу.

Мусульманська студентська асоціація (MSA), одна з найактивніших і найбільш впливових мусульманських організацій на Заході, добре представлена у багатьох північноамериканських студентських містечках. Сама або в спілці з іншими вона випускає і розповсюджує багато публікацій для підтримання її основної функції — “проголошення Ісламу” (Хуррам Мурад, “Проголошення Ісламу між немусульманами на Заході”, Мусульманська фундація, Лейкестер, 1986). MSA, заснована в 1963 р., була попередником ISNA (заснована у 1983 році). MSA зараз підпорядкована ISNA. Інша добре відома група “Мусульманська світова ліга”, заснована в Мецці з американським головним управлінням в Нью-Йорку, також активно пропагує Іслам на Заході.

Мусульмани багатьох країн вплинули на теперішнє мусульманське місіонерське піднесення в Північній Америці. Два найвизначніші мусульманські рухи відродження цього століття, які підтримують це піднесення, — “Джамаяті Ісламі” в Пакистані на чолі з Абулом Алою Мавлуді і “Аль Іхван аль Муслімун” в Єгипті, очолюваний Гассаном Аль Банном. Деякі мусульманські народи і окремі мусульмани зі Сходу часто щедро фінансують підтримку мусульманського суспільного відродження і роботу з немусульманами.

Мусульмани-сунніти не самотні в розповсюдженні Ісламу. Мусульмани-шіїти, натхненні революцією в Ірані, наполегливо пропагують своє розуміння Ісламу, особливо шляхом активного розповсюдження літератури. Але можливо, “Рух Ахмадія” є найстарішою і найбільш творчою азіатською групою в адаптації Ісламу для американців Північної Америки.

Інші мусульманські групи

Оскільки мусульмани вкорінилися в Північній Америці, то вони створили інші групи, щоб вирішувати життєві питання в міру їх виникнення. Наприклад, “Північноамериканська мусульманська кредитна спілка” підтримує

власність багатьох мусульманських організацій. Серед інших груп є “Мусульманська медична асоціація”, “Асоціація мусульманських суспільних науковців” і “Асоціація мусульманських вчених та конструкторів”.

Проблеми, з якими стикається мусульманське суспільство

Багато проблем, з якими стикаються мусульмани в Сполучених Штатах Америки і Канаді, — ті ж, що і у імігрантів-немусульман з Азії і Африки. Освіченіші і заможніші мусульмани взагалі легше інтегруються в приймаючі суспільства і таким чином уникають більш очевидних форм дискримінації меншин.

Мусульмани, що прибувають з-за кордону, можуть зустрітися з багатьма проблемами, старими і новими. Вони можуть привезти з собою конфлікти на базі поділу між самими мусульманами, а також етнічні і культурні конфлікти. Тут серед них також є меншини. Як мусульманин, який звик до переваги і зверхності мусульман, адаптується до світської держави і світського суспільства?

Все більше ортодоксальних мусульман, однак, можуть переживати різкі конфлікти між звичайними північноамериканськими життєвими нормами і вимогами мусульманського закону. Принаймні деякі мусульмани погоджуються зі свідченням д-ра Каліма Сіддукві: “Майже неможливо бути мусульманином і не жити в мусульманській державі або боротися за створення мусульманської держави” (“Ісламський світовий огляд”, червень 1987 р., с.48).

Як може мусульманин молитися п'ять разів на день за вимогою мусульманського закону, брати участь у богослужінні в мечеті в п'ятницю, постити протягом 30 днів місяця рамадан, уникати “нечистої” їжі і споживати м'ясо жертвопринесення? Як вони можуть одружуватися, розлучатися, писати заповіти і ховати покійних за законами Аллаха, а не за законами і традиціями більшості населення? Як вони можуть зберігати мусульманські цінності, навчати своїх дітей арабської мови, Корану, виховувати їх на основах Ісламу, поступово плекати покійність в їхніх серцях і зберігати гідність мусульманської сім'ї і спільноти? Як можуть мусульмани на Заході оберігати своїх дітей, особливо дочок, від підступного зовнішнього впливу, від нестримної вседозволеності західної системи освіти і від моральної деградації, яка пронизує життя Заходу?

Такі питання є не просто академічними. Деякі мусульмани, які не змогли вирішити ці проблеми, повернулися на батьківщину. Інші повторюють твердження деяких християн, що Захід відмовився від християнства, що американці Північної Америки живуть у після-християнську еру, що вони підкорилися ідолам матеріалізму, а не Богові. Як сказав один пакистанець,

водій таксі, п'ять основних тем розмови його клієнтів -- це: секс, наркотики, алкоголь, музика і гроші.

Ці зовнішні проблеми також стають причиною серйозних внутрішніх проблем для мусульман: як визначити законну за Ісламом і правильну відповідь на зовнішню проблему? Що дійсно говорить мусульманський закон? Як його пояснити і застосувати в американському і канадському суспільстві? Як досягти мусульманської суспільної згоди? А особливо, за класичними мусульманськими визначеннями, мусульмани повинні вважати Канаду і Сполучені Штати Америки “домом Ісламу” чи “домом війни”, чи взагалі чимось третім? Чи є Іудаїзм і Християнство справжніми релігіями? Ким мусульмани повинні вважати послідовників Іудаїзму і Християнства: віруючими, невіруючими чи кимось середнім? Наскільки глибоко можуть мусульмани інтегруватися у світське західне суспільство і все-таки зберегти свою мусульманську суть? Чи є людина мусульманином, якщо вона живе за традиційними мусульманськими правилами, чи мусульманин може жити за принципами, які є поза буквою закону? Розгляньте ці приклади: чи є за Ісламом прийнятним для мусульман брати участь у політичних процесах Заходу і заробляти проценти на інвестиціях? Чи мусить мусульманин (щоб дійсно бути мусульманином) молитися п'ять разів на день? Чи повинна мусульманка носити чадру? Чи повинна мусульманка одружуватися лише з мусульманином? Чи повинні мусульмани утримуватися від алкоголю і свинини?

Навіть якщо взяти виконання лише п'яти традиційних мусульманських настанов, як показник належності спільноти до Ісламу, виявиться, що більшість членів спільноти на Заході є тільки номінально мусульманами. І все-таки, багато мусульман визнають потребу сильного відродження всередині спільноти. Їм потрібно більше вчителів, які не тільки добре обізнані в мусульманських дисциплінах, але також можуть ефективно сходитися з мусульманською молоддю, розуміти її проблеми і її конфлікти у західних умовах.

Крім того, якщо деякі мусульмани постійно звинувачують Захід у проблемах тут (і навіть у проблемах усього мусульманського світу), то інші знають, що мусульманська спільнота на Заході сама спричиняє проблеми для себе і для всього західного суспільства. Вони знають, що мусульманський закон майже не вирішив моральних проблем мусульманських спільнот, не втручається в їхні політичні і економічні проблеми.

Мусульмани і християни — співіснування

Як мусульмани, так і християни вважають Бога Творцем, Живителем і Всевишнім над нашим малим світом і всім всесвітом. Мусульмани і християни навчають, що все людство відповідає перед Богом і Його законами і залежить від Його вироку за всі думки, наміри і дії. З огляду на це і на тенденцію до моральної зіпсованості в західному суспільстві, а також на те, що і мусульмани, і християни стурбовані цим, то можливо і навіть бажано, щоб дві спільноти

шукали шляхи співробітництва у боротьбі з негативними явищами. Обидві спільноти відчувають громадську відповідальність за такі життєво важливі питання, як захист ненародженої дитини, запобігання жорстокості до дитини, збереження сім'ї, боротьба з порнографією і взагалі з безладом.

Ці та інші загальні турботи можуть також дати можливості для чеснішого і конструктивнішого обговорення спільнотами їхнього розуміння Бога і стосунків членів спільноти з Ним та їхніми ближніми — ближніми не тільки в самій спільноті, а й поза нею. За таких обставин мусульмани і християни матимуть менше підозри, страху і почуття необхідності в захисті і можуть навіть сприяти позитивному діалогу між ними.

Мусульмани є нашими сусідами в Канаді і в Сполучених Штатах Америки. І вони тут залишаються. Як християни, ми повинні поважати їх, спілкуватися з ними і працювати з ними по-християнськи. Багато мусульман віддячать за таке ставлення і навіть першими почнуть ставитися так до вас. Все це, однак, не означає, що Іслам і Християнство — одне і те ж, що вони не відрізняються між собою. Такого твердження не роблять ні основні релігійні джерела (Коран і Біблія), ні їхні послідовники. У нашому наступному розділі ми детально розглянемо це питання.

3. Іслам і Християнство: деякі порівняння і контрасти

Коран постійно показує, наскільки Магомет поєднаний з усіма попередніми посланцями в Біблії, а його послання — з їхніми посланнями. За Ісламом, Магомет є чоловіком, котрий веде і попереджує людей. Цим він схожий на Мойсея, Ісуса та інших посланців. Він проголошує ті ж основні вірування, які проголошують вони. У цьому розумінні мусульмани вважають Іслам продовженням або розширенням Юдейства і Християнства, принаймні в тому вигляді, в якому вони були проголошені у своїй первісній формі.

Мусульмани більш “ліберальних” поглядів схильні наголошувати на подібності Ісламу і Християнства і применшувати їхні відмінності. І мусульмани, і християни вірять у Бога і в добрі справи для інших, може сказати вам ваш друг-мусульманин. Єдина різниця в тому, що мусульмани вірять в Ісуса як пророка, а християни вірять в Нього як Сина Божого,

Мусульмани вважають Іслам продовженням релігій Мойсея та Ісуса. В той же час мусульмани вважають, що Іслам є також корекцією теперішніх Юдейства і Християнства (які, як вони вважають, протягом історії були спотворені) і кульмінацією всіх дійсних релігій, які визнають єдиність Бога і відкидають ідолопоклонство.

— для вашого друга, очевидно, ця різниця є несуттєвою. Сам Коран, міг би додати він, підтверджує ліберальне ставлення до християн:

Ти, звичайно, виявиш, що більше за всіх людей сильні ненавистю до тих, що ввірували, юдеї і многобожники, і ти, звичайно, знайдеш, що найближчі по любові до тих, що ввірували, ті, що говорили: "Ми — християни!" Це тому, що серед них є ієреї і ченці і що вони не звеличуються. (5:82)

І навпаки, деякі мусульмани можуть виділити іншу цитату з Корану:

О ви, що ввірували! Не беріть юдеїв і християн друзями: вони — друзі один одному. А якщо хто з вас бере їх собі в друзі, той і сам з них. Справді, Аллах не веде людей несправедливих! (5:51)

Чому таке очевидне протиріччя? Відповідь, безсумнівно, в тому, як Коран змальовує християнське розуміння Ісуса-Месії.

З точки зору мусульман

Ісус — Син Божий і Трійця

Релігія Ісламу є по суті декларацією проти ідолопоклонства. Коран ясно вказує, що арабські сучасники Магомета визнавали верховенство Аллаха як Творця і Господа. Але він протестує проти визнання ними менших божеств, кого вони шанували і кому поклонялися, крім Аллаха, як Його спільникам або Його сином і дочкам. Коран постійно повторює: "Немає Бога, крім Нього!"

Коран також виступає проти язичницького заперечення арабами воскресіння мертвих і Останнього Суду. Проти цього заперечення Коран (розділи 75 і 82) постійно стверджує про реальність Дня Воскресіння і Суду.

За Кораном, Ісус явно навчав, що Він є тільки Божим слугою і Його посланцем. Його пізніші послідовники (як говорить Коран) спотворили правду про Ісуса.

І сказали юдеї: "Узайр — син Аллаха". І сказали християни: "Месія — син Аллаха". Ці слова в їхніх устах схожі на слова тих, які не вірували раніше. Нехай уразить їх Аллах! До чого вони відвернені!

Вони взяли своїх книжників і ченців за добродіїв собі, крім Аллаха, і Месію, сина Маріам. А їм було наказано поклонятися тільки єдиному Богу, крім Якого немає божества. Хвала Йому, Він вище того, що вони Йому додають в співучасники! (9:30-31)

Можливо, згадуючи про християнське вчення щодо Трійці, Коран стверджує в іншому місці:

І ось сказав Аллах: “О Іса, син Маріам! Хіба ти сказав людям: “Прийміть мене і мою матір двома богами, крім Аллаха?” Він сказав: “Хвала Тобі! Як можна мені говорити, що мені не по праву? Якщо я говорив, Ти це знаєш. Ти знаєш те, що у мене в душі, а я не знаю того, що у Тебе в душі: адже Ти — Той, що відає приховане”. (5:116)

Не вірували ті, які говорили: “Адже Аллах — третій з трьох”, — тоді як немає іншого божества, крім єдиного Бога. А якщо вони не стримаються від того, що кажуть, то торкнеться тих з них, які не ввірували, болісне покарання. (5:73)

Смерть Ісуса

Коран у 19:33 ясно говорить про смерть Ісуса. Інші вірші (3:55; 5:117) припускають це. Однак інший вірш говорить:

І за їхні [юдеїв] слова: “Адже ми убили Месію, Ісу, сина Маріам, посланця Аллаха” (а вони не убили його і не розіп’яли, але це тільки уявилося їм; і, справді, ті, які розголошують про це, — в сумніві про це; немає у них про це ніякого знання, крім наслідування уявлення. Вони не вбивали його, — напевно, ні. Аллах підніс його до Себе: адже Аллах великий, мудрий! (4:157-58)

Майже всі мусульмани використовують цей вірш Корану, щоб сказати, що Ісус не вмер на хресті. Чи Бог, всевишній Господь, дозволив би Своєму улюбленому пророкові і посланцю Ісусу вмерти ганебною смертю на хресті? Для мусульман лише цей вірш є достатнім, щоб заперечити те, що є найважливішим за Біблією: “Христос був умер ради наших гріхів за Писанням” (1 Коринтян 15:3).

Цілісність Біблії

Для багатьох мусульман Біблійне наполягання на тому, що Ісус є Сином Божим і на Його смерті на хресті підтверджує їхнє твердження, що християни спотворили *Інджіл* (Новий Заповіт). Вони кажуть, що справжнє Євангеліє, яке Ісус отримав від Бога, було чистим і неспотвореним Словом Божим, але християни змінили його протягом передачі через століття. Таким чином, вважають вони, Біблія сьогодні не заслуговує довіри. Багато мусульман

вважають, що все цінне з первинного Інджілу можна знайти в Корані, останньому і досконалому одкровенні. Мусульманин може подумати: яку цінність має автомобіль Форд Т, коли у мене вже є найновіший Роллс Ройс?

Таким чином, за Ісламом, послання Магомета не тільки продовжило релігії попередніх пророків, але і виправило їх. Іслам відновлює правду попередніх релігій, яку ці релігії втратили протягом перебігу часу.

Крім того, як остаточне одкровення Бога, Іслам служить кульмінацією всіх одкровень, є досконалою релігією для всього людства. “Сьогодні Я завершив для вас вашу релігію і завершив для вас Мою милість і вибрав для вас релігією Іслам” (5:3).

Християни вигадали свою віру в синівство Ісуса, Трійцю, спокутування. Їхніх доктрин немає в початковій Книзі Ісуса. Ким був Ісус і що Він говорив і робив правильно -- описано в Корані. Так мусульмани протиставляють Ісуса з Корану Ісусові з Біблії. (Дивіться “Підручник для Працівників Ісламу”. Монреаль: Мусульманський союз Північної Америки, 1989 р., с. 40-50.)

Для мусульманина все це підкреслює значення Ісламу як післяхристиянської релігії, наймолодшої і останньої з усіх головних релігій світу. Чи не здається дивним, запитує нас мусульманин, що євреї відмовляються визнавати Ісуса Месією, а Євангеліє — Словом Божим? Для мусульман здається таким же дивним, що християни відкидають Магомета і Коран, тим самим роблячи ту ж помилку, що і євреї.

Тому для мусульман Ісус є просто слугою Бога, одним з Його пророків і апостолів. За Кораном, Він навіть пророкував прибуття Магомета (61:6). Таким чином, Ісус фактично визнавав основне переконання Ісламу: “Немає Бога, крім Аллаха, і Магомет — пророк Його.”

З християнської точки зору

Вище ми розглянули глибоко вкорінені і широко розповсюджені погляди мусульман на стосунки між Ісламом і Християнством. А як християни дивляться на цю ж тему? Фактично вона є предметом занепокоєння не лише давніх християн, але й також новонавернених з Ісламу і навіть деяких мусульман. Вона породжує такі запитання:

Слова наверненого до Християнства: “Я відчував, що Коран природно веде мене до попереднього Святого Письма. У Біблії я знайшов те, що стало, принаймні для мене, головним значенням вірша з

- Чи Іслам від Бога? Чи є Магомет пророком Бога, а Коран — Словом Божим? Чи Бог спасає мусульман через Іслам?
- Чи Іслам від сатани, позбавлений усієї правди, спритний обман, чий блискітливий вогник легко

Корану: “Він — той, що посилає на раба Свого ясні знамення, щоб вивести вас з мороку до світла. Воістину, Аллах до вас милосердний і милостивий!” (57:9). (Ібрагім О.Дешмух. Шукаючи Правду. Пуне, Індія: Шалемські Друкарі, 1988 р., с.41.)

- відволікають нас від справжньої темряви? Чи всі мусульмани засуджені до прокляття?
- Чи правда десь посередині? Чи є Іслам переплетенням правди і оман, якому потрібно знайти виконання в Месії-Ісусі з Біблії?
 - Іншими словами, чи християни бачать будь-яку обґрунтованість в Ісламі?

Фактично християни, які трохи знайомі з Ісламом, визнають подібності і “точки дотику” між двома релігіями: єдність і неповторність Бога, відмова від ідолів, промова Бога до людства через пророків і Святе Письмо, проголошення Богом Його моральних законів і заклик Його слугам слухатися Його наказів і розкаюватися при непослуху. Християни можуть роздумувати над тим, як мусульмани, можливо, легко погодяться з більшістю Павлового опису Бога для афінян: Бог — Господь неба і землі, Творець, Подавач і Утримувач всього, справедливий Суддя всього. Деякі мусульмани навіть погодяться, що “рід ми Його!” (Дії 17:16-29).

Однак залишається разюче розходження між мусульманським і християнським вченням про особу і діло Ісуса-Месії. Для мусульман Ісус є важливим лише як один з вибраних посланців Бога. Як ми побачили, всі мусульмани вважають, що Він є пророком і посланцем Ісламу. Однак Його важливість відносна, оскільки Його особа і робота є, по суті, такими ж, як і особа та діла інших посланців і їхні послання. Іншими словами, Ісус впливає на мусульманське богослов'я не більше й не менше, ніж будь-які інші посланці Бога. Для християн, однак, відкидання Кораном новозаповітного зображення Ісуса заперечує неповторність Його особи, як і мету Його життя, смерті і воскресіння.

Особа Ісуса

Деякі навернені з Ісламу християни прийняли приголомшливі свідчення про Ісуса в Корані як пряме запрошення повернутися до Книги Ісуса і дозволити їй говорити за себе. Але жоден запис Корану не перевершує Біблійних свідчень про Ісуса. Послухайте Його слова:

Передав Мені все Мій Отець. І Сина не знає ніхто, крім Отця, і Отця не знає ніхто, окрім Сина, та кому Син захоче відкрити. (Матвія 11:27)

Небагато цитат Нового Заповіту так живо ілюструють унікальність особи і діла Ісуса, і Його єдність з Його Отцем. Мусульмани категорично відкидають ці унікальні стосунки, стосується це Ісуса чи будь-якої іншої особи.

Правда, що Коран, відкидаючи синівство Ісуса, ніколи насправді не розглядає новозаповітне значення батьківства Бога і синівства Ісуса. Проте мусульмани послідовно і непохитно відкинули поняття, що Бог втілювався в будь-яку людську форму. Тому вони відкинули Ісуса, як Еммануїла — Бога, присутнього з нами на землі в Ісусі-Месії. Також мусульмани відкидають християнське поняття Трійці (хоч Коран насправді ніколи не розглядає Біблійне значення поняття Трійці).

Смерть Ісуса на хресті

Що б Коран не говорив про смерть Ісуса, більшість мусульман вважає, що він заперечує, що Ісус був розп'ятий і вмер на хресті. Наскільки відрізняються слова Св. Павла: “Бо я передав вам найперш, що й прийняв, що Христос був умер ради наших гріхів за Писанням, і що Він був похований, і що третього дня Він воскрес за Писанням” (1 Коринтян 15:3-4).

Факт смерті Ісуса на хресті базується на надійних історичних доказах. Але для християн значення Ісусової смерті набагато більше, ніж історичний запис, зроблений 2000 років тому. Для нас хрест Ісуса виявляє Його досконале підкорення (“іслам”) волі Його Небесного Отця як у смерті, так і в житті. Він є кульмінацією Ісусового життя на землі, як Божого Месії, він виконує пророцтво Старого Заповіту і пророцтво Ісуса про Свою смерть, він стверджує Його вчення про любов аж до смерті. Для християн смерть Ісуса на хресті є Божим відкупленням нас від гріха, смерті, влади сатани, прокляття і сорому, що прийшли через непослух людства Закону Божому. Для нас вона проголошує Божу святість і любов. Саме хрест Ісуса виявляє форму і суть Божої любові, щоб ми знали, що Бог є любов, бо “Сина не знає ніхто, крім Отця, і Отця не знає ніхто, окрім Сина, та кому Син захоче відкрити” (Матвія 11:27).

Спасіння

Вищезазначені відмінності особливо впливають на погляди стосовно того, як люди є спасеними. З Біблійної точки зору, Божий Закон завжди хороший, його вимоги і присуди завжди справедливі. Він також вимагає досконалої покірності, як частини стосунків людини з Богом. Однак ніхто не виконав цієї вимоги, крім Самого Ісуса. Ми *всі* — грішники.

Більше того, Закон, яким би хорошим він не був, безсилий відновити людину до правильних стосунків з Богом. Тому Бог ввійшов у світ в Ісусі, щоб примирити світ із Собою. “Бог доводить Свою любов до нас тим, що Христос умер за нас, коли ми були ще грішниками” (Римлян 5:5). Лише хрест

Молитовний провідник
чорношкірих мусульман сказав у
класі семінарії: “Я колись був
християнином, але Християнство
є лише релігією добробуту – Ісус
все сплатив. Чорношкірим людям
цього не потрібно чути. Їм
потрібно заслужити добробут!”

Ісуса повною мірою виявляє природу гріха, Божого гніву проти гріха і наслідків гріха — покарання і смерті. І лише хрест замість покарання і смерті дає нам Боже милосердя, прощення і любов.

Дійсно, більшість мусульман погодиться, що Іслам не дає впевненості у спасінні. Ці мусульмани повинні навчитися з Лютером, що в кінці кінців “ми є всі жебраками перед Богом”.

За поглядами мусульман, спокутування Ісуса є непотрібним і навіть несправедливим, бо кожна людина повинна нести свій тягар. Хоча люди слабкі, вони по суті хороші. Їм потрібне лише скерування від Бога, щоб вказати їм, у що вірити і що робити, бо вони можуть виконувати Божі заповіді. Так, за Ісламом, вирішальна точка, де Бог зустрічає будь-яку особу, — в Його Законі. Дійсно, Коран говорить про доброту Бога, Його прощення, Його обітниці спасіння і Його благодать.

Ахмед, наш гість, розповідав нам про юну канадську дівчину, яка запитала його: “Ви спасенні?” Він відповів: “Не так, як ви думаєте, але гадаю, що спасенний.” Він додав, що був зворушений її піклуванням.

Але одержання їх окремою людиною завжди залежить від виконання вимог Його Закону (якщо, додасть більшість мусульман, Бог не бажає іншого). Спасіння мусульманина завжди зображується, як подія в майбутньому, що полягає у втечі з пекла і входу в Сад, як

винагорода за правильну віру і добрі діла.

Тільки сам мусульманин, а не хтось інший, не може нести його тягар. Ісмаїл Фарукі у своїй книзі з простою назвою “Іслам” також безпосередньо відповідає християнським доктринам про гріх і спасіння (с.9):

Таким чином, за поглядами Ісламу, людські істоти не є “павшими” і не є “спасеними”. Через те, що вони “не павші”, їм не потрібен спаситель. Але, оскільки вони також “не спасенні”, їм потрібно робити добрі діла — і робити їх належно — лише це послужить їм для бажаного “спасіння”. ... “Спасатися” добрими ділами — гордість і слава людей.

Порівняйте це свідчення з досвідом друга, який народився і виріс мусульманином в Північній Африці, а тепер є професором богослов'я в християнській семінарії в Канаді. Він зазначає, як він слухняно практикував Іслам, як підліток, і в той же час почав вивчення Християнства, щоб дізнатися про іншу велику світову релігію. Він остаточно прийшов до висновку, що повинен чесно дослідити обидві релігії, щоб зробити серйозний вибір між ними. Потім він продовжує:

Наприкінці 1967 року я зрозумів, що лише Євангеліє пропонує справжню надію, і в Христі я знайшов особистий мир і довіру Богу. У Ньому я зустрівся з Богом, Який через Свою любов став людиною і взяв на Себе покарання за мої гріхи.

В Ісламі є багато справді гідних похвали речей, але я бачу проблеми і разючі невідповідності в порівнянні з Доброю Звісткою, принесеною Ісусом Христом. Я запрошую своїх мусульманських друзів зайнятися відкритим, чесним порівнянням. Я вважаю, що багато хто виявить, як і я, даною мені благодаттю, що Христос є Незрівняним. (Л. К. Тар і А. Дорш, "В пошуках розуміння", *Віра Сьогодні*, вересень-жовтень 1991 р.)

Тому Іслам як заперечення Євангелія, не може бути продовженням, виправленням і кульмінацією Християнства. За своєю суттю Новий Заповіт (*Інджіл*) проголошує Добру Звістку в особі Ісуса, через кого Бог несе тягар нашого гріха, прощає і звільняє нас від пут Закону. У Біблійному розумінні, підкорення ("іслам") Закону, щоб заслужити спасіння не є ні продовженням, ні виправленням, ні кульмінацією Божої милості в Месії. Це швидше скасування і заперечення цієї милості. Лише Ісус-Месія є дорога, правда, і життя (Івана 14:6). Божого спасіння немає ні в чому іншому (Дії 4:12).

Бо спасенні ви благодаттю через віру, а це не від вас, то дар Божий, не від діл, щоб ніхто не хвалився. Бо ми — Його твориво, створені в Христі Ісусі на добрі діла, які Бог наперед приготував, щоб ми в них перебували (Ефесян 2:8-10)

Християни, повторно народжені Духом Божим, роблять добрі діла, бо вони спасенні, а не для того, щоб спастися.

До певної міри існує деяка узгодженість між Ісламом і Християнством, яка часто виражена в подібності осіб, подій, словнику і навіть богословських поняттях і практичних обрядах обох релігій. Але в розумінні спасіння вони різко відрізняються. Зрозуміти цю радикальну різницю означає краще зрозуміти завдання ділитися Євангелієм з мусульманами і невідкладністю виконання цього завдання. Це також означає краще зрозуміти нашу потребу в розкаянні за те, що не ділилися посланням Євангелія з мусульманами в минулому. Як часто християни запитували, що сталося б з Магометом, якби він мав доступ до арабської Біблії? Очевидно, арабського перекладу навіть не існувало, щоб хтось поділився з ним. Але він є сьогодні, як і є переклади Біблії на всі основні мови, котрими читають мусульмани. У наступному розділі ми

зазначимо, наскільки важливу, життєво необхідну роль має Біблія у християнському свідченні серед мусульман.

4. Прямуючи до ефективнішого християнського свідчення між мусульманами

Стосунки між мусульманами і християнами протягом 1400 років є сумним розділом в літописах історії. Де б не співіснували і взаємодіяли значні за чисельністю мусульманські і християнські спільноти, їхні стосунки затьмарювалися упередженням і нетерпимістю, часом — відвертим презирством і неприхованою ворожістю.

Дух ворожості не просто успадкований, часто старійшини плекали його і поступово навіювали своїм дітям. Кожна спільнота шукає в гіркій спадщині минулого факти ворожості і варварства іншої спільноти: ранні мусульманські завоювання і панування над християнськими націями, хрестові походи, вигнання мусульман з Іспанії, західний імперіалізм на мусульманських землях, винищення вірмен, принижене становище християнської меншості в мусульманських країнах, ізраїльсько-арабський конфлікт. Отже, оскільки мусульмани винищували вірмен, Іслам пробачає різанину; оскільки християни проводили хрестові походи, християнство є войовничим.

Такі звинувачення з обох сторін продовжують отруювати мусульмансько-християнські стосунки сьогодні. Обидві спільноти прямують до хаосу, коли кожна з них бачить лише провину іншої і планує способи суворої помсти і відплати, забуваючи або ігноруючи власну провину.

Помилки минулого неможливо викорінити, але їх не потрібно повторювати. А сьогодні можна змінити. Обом спільнотам потрібно визнати свій власний і суспільний гріх і розкаятися в ньому.

Для християн немає вибору. “Оце Моя заповідь, щоб любили один одного ви, як Я вас полюбив!” — сказав Ісус (Івана 15:12). Він не дав Своїм послідовникам вибору кого любити і коли. Ближній є мені близьким не з огляду на релігію, історію, етнічну належність або соціальний статус чи з власних переконань (Луки 10:25-27). Таким чином, мусульманин також завжди є ближнім.

Мусульманин — мій ближній

Як і всі люди, мусульмани є створіннями Божими з плоті і крові — людьми з надіями і побоюваннями, потребами і прагненнями, подібними до наших. Боже сонячне світло і дощ падають також на них і їхні поля. Тому, якщо ми повинні бути свідками нашого Господа серед мусульман, важливо, щоб ми побачили їх очима Ісуса і плекали християнське ставлення до них.

Всі люди — члени одного тіла,

Як може християнське ставлення

**Створені з однієї матерії.
Якщо доля приносить
страждання одному членові,
Інші не можуть спочивати.
Ви, хто залишається байдужим
до тягара болю інших,
Не заслуговуєте називатися
людьми. (Саді, іранський
поет)**

перерости в дію? Ось деякі загальні пропозиції, які ви можете впроваджувати, удосконалювати, надавати їм нового вигляду, або навіть не використовувати деякі з них за певних обставин. Вони створять сприятливу атмосферу для того, щоб ділитися Євангелієм. Нехай Святий Дух Божий веде вас у будь-яких обставинах.

Дружба

Будьте другом мусульман, коли знайомитеся з ними. Вітайте їх з усмішкою. Шануйте і поважайте їх. Ці і подібні знаки ввічливості можуть почати усувати ті бар'єри підозри, які обидві спільноти успадкували або встановили одна проти одної. Дружба змінить навіть зарозумілу заяву декого з мусульман, що уродженці Заходу, як правило, є байдужими і відчуженими.

Також будьте готовими до їхнього дружнього ставлення до вас. Будьте щедрим одержувачем, не тільки давачем. Вам так само може бути потрібна їхня дружба, як їм потрібна ваша.

Гостинність

У поняттях Нового Заповіту, гостинність не обмежується прихильністю до родичів і друзів. “Мандрівником Я був і Мене прийняли ви” (Матвія 25:35). Дружба, яка підтверджується за столом, є звичаєм уродженців Сходу, яку можуть добре наслідувати мешканці Заходу.

Для гостинності не потрібне приготування багатьох страв. Її можна виявити і за чашкою чаю чи кави з приємною розмовою. Якщо ж ви готуєте більшу гостину, дізнайтеся про певні обмеження в їжі, які може мати ваш гість. Як правило, мусульмани утримуються від алкоголю і свинини.

Піклування про інших

Будь-яке соціальне служіння між мусульманами в різних частинах світу повинне виконуватися за зразком і метою служіння Ісуса, Який подорожував, навчаючи, проповідуючи і зціляючи недужих (Матвія 4:23). Силою для будь-якого служіння, звичайно, буде Святий Дух Божий.

Тисячі і сотні тисяч мусульман в Азії і Африці знайшли благословення через служіння в охороні здоров'я і освіті, інших проектах суспільного добробуту. Так, деякі мусульмани нарікали на ці служіння; однак, здається, що ті люди були заможнішими і менше залежними від такої допомоги. Потрібно просити Бога посилити і розширити таке служіння там, де все ще є потреба в

ньому. Можна просто згадати безліч інвалідів, особливо на Сході, чиї благання часто ігнорує навіть їхнє власне суспільство.

Сьогодні безпрецедентна кількість біженців у світі, багато хто з них мусульмани, шукають спокійних умов, щоб жити в мирі. Рання біографія Магомета свідчить, що християнський цар Ефіопії піклувався про членів першої мусульманської спільноти, котра, за вказівками Магомета, втекла до Ефіопії як біженці від переслідування в Мекці. Ми сьогодні також можемо допомогти, коли “ідемо і робимо так” (Луки 10:30-37).

Розуміння

Бути другом означає розуміти. Мусульмани постійно просять кращого розуміння. Вони відчують, що Захід (в тому числі і християни) є погано поінформованими, що Іслам постійно перекручується, а мусульмани регулярно зображуються карикатурно. Вони мають рацію.

Навчіться цінувати мусульман так само, як вони цінують вас — заради них і заради істинної дружби, не заради того, щоб маніпулювати ними. Запитуйте мусульман про них самих, їхню сім'ю, їхній народ, історію, культуру. Не всі мусульмани є арабами, і не всі араби ототожнюються з верблюдами, пустелями і нафтою. Більшість мусульман з радістю розповість вам що-небудь про велич своєї історії, культури і мови. Вивчіть деякі характерні мусульманські привітання. Дізнайтеся про їхній відпочинок. Якщо вам це зручно, розпитайте більше про їхню сім'ю, освіту, роботу, сподівання.

Постарайтесь зрозуміти Іслам так, як ви хотіли б, щоб мусульмани зрозуміли Християнство. Ми вже торкнулися деяких аспектів Ісламу і описали основи віри і традицій мусульманської спільноти. Запитайте ваших близьких-мусульман про Іслам, Коран, Бога і їхні особисті стосунки з Ним.

Ті, хто бажає досягнути глибшого розуміння Ісламу, мусульман і християнсько-мусульманських відносин для місійної роботи за кордоном або вдома, знайдуть величезну кількість літератури у своєму розпорядженні. Деякі університети мають якісні навчальні програми і чудові бібліотеки, що стосуються мусульманського світу. Два хороші джерела для більшої інформації доступні від спілок, згадані в кінці цієї книги.

Вам немає необхідності перечитувати всю літературу. Навіть мінімальні знання про мусульманську спільноту разом з основним розумінням Євангелія і потреб мусульман можуть дуже допомогти в будь-якому належно мотивованому намірі християнина свідчити мусульманину. Можна додати, що багато мусульман знають мало про мусульманську віру, а традицій дотримуються ще менше. Вони перебувають під впливом Заходу і ведуть світське життя, створюючи лише видимість Ісламу. (Деякі з них, однак, добре споряджені, щоб говорити проти Християнства). Суть в тому, щоб бути озброєним Словом Божим, розумінням Ісламу і мусульман і серцем любові. Ви можете навіть наслідувати приклад Флорентіно де Ісуса, філіппінського місіонера, який недавно закінчив 60-річне служіння серед мусульман на

Філіппінах. Він тлумачив “Іслам” так: “I Sincerely Like All Muslims” — “Я Щиро Люблю Всіх Мусульман.”

Ділячись християнським посланням

Деякі християни вважають, що необхідно розкритикувати Магомета, Коран та інші складові мусульманської віри перед позитивною розмовою про християнську віру. Це немудрий шлях. Така критика може просто перетворити звичайного мусульманина на надзвичайно палкого захисника Ісламу. Такий підхід заперечить будь-яку можливість для дієвого обміну думками про віру між друзями.

Як мусульмани, так і християни повинні бути обережними в критиці віри іншого. Але і ті, і інші повинні вітати запитання і критику як невід’ємну частину справжньої дружби і серйозного розуміння.

Чи ваш мусульманський друг знає, що ви вірите лише в одного Бога? Ви б здивувалися, коли б знали, як багато мусульман вважає, що християни поклоняються трьом богам.	Християнин, якого мусульманин запитує, що він думає про Магомета і Коран, може запропонувати, щоб мусульманин спершу прочитав Новий Заповіт або частину його до того, як почати обговорення.
---	--

Фактично майже при будь-яких обставинах один з найкращих шляхів, щоб поділитися посланням про Ісуса, — дати мусульманинові частину Святого Письма, бо врешті-решт, Ісус є посланням, яким потрібно ділитися. Деякі мусульмани з захопленням беруть Євангеліє Ісу (Ісуса) — книгу, про яку вони, можливо, чули, але ніколи не мали нагоди прочитати. Майте запасний примірник Євангелія, щоб дати вашому другові.

Щоб допомогти вам пояснити ті важливі аспекти християнської віри, які багато мусульман розуміють неправильно, пропонуємо такі поради.

Бог Один

Християни повинні ясно ствердити свою віру в одного Бога, як ясно свідчить Біблія. Але недостатньо знати, що Бог один. Ми всі — і мусульмани, і християни — повинні запитати, *хто* є один Бог, *що* Він робить для нас, *як* Він виявляє Себе нам, і *чого* Він очікує від нас (див. Якова 2:19).

Синівство Ісуса

Оскільки ми побачили, що Коран ніколи не звертався до цієї теми в Біблійному розумінні, християни повинні пояснити, що синівство Ісуса *не* означає, що Бог має дружину і через фізичне відтворення сина з ім’ям Ісус (Коран 6:101-102). Ми б відмовилися від такого тлумачення так само, як

мусульмани. Християни також не є багатобожниками. Натомість Біблія вчить, що один Бог виявив Себе на землі, ставши людиною для відкуплення людства. Бог Сам зійшов до нас. У цьому розумінні Ісус називається Сином Божим.

Щоб допомогти надалі пояснити про Ісуса як про Сина Божого, зверніть увагу мусульман на Ісуса, як Слово Боже (Івана 1:1-3,14), це визначення прийнятніше для мусульман, оскільки Коран (4:171) також називає Ісуса Словом Бога (*Каліма тулла*). Іслам безпосередньо говорить про зустріч безмежного і обмеженого. Ортодоксальні мусульмани (сунніти) ствердили, що Бог вічний, що Його Слово вічне, що Бог виявив Своє вічне Слово в Святому Письмі на землі, особливо в Корані. У Святому Письмі вічне Слово Бога стає “втіленим в книгу”; безмежне і обмежене зустрічаються всередині всіх обмежених кордонів цього творіння. Якщо це мусульманське твердження, чому ж тоді, можемо запитати ми, вічне Слово, “втілене” (в Ісусі), здається абсурдним для багатьох мусульман? Якщо на те воля Бога, Його вічне Слово безсумнівно могло стати тілом. А Біблія стверджує, що Бог *мав на те волю*.

Трійця

Християни говорять про одного Бога, Який виявив Себе як Отець, Син і Святий Дух. Під Трійцею (триєдиністю) ми не маємо на увазі трьох богів.

Багато мусульман стверджують, що Бог має ряд вічних атрибутів, які характеризують Його вічну сутність, атрибутів, що, за класичним мусульманським формулюванням, “не є Ним, але вони не існують поза Ним”. Це мусульманське твердження передбачає, що певним чином множинність перебуває всередині єдності Бога — твердження, яке християни також роблять щодо Трійці.

Мусульманам, які заперечують, що $1 + 1 + 1 \neq 1$, можна нагадати іншу математичну формулу: $1 \times 1 \times 1 = 1$. Безсумнівно, Бог, Який є Життям, більший, ніж математична формула, цифра 1, математичне рівняння! Тільки після того, як ми через Його Слово і Його Святого Духа починаємо розуміти дії Бога серед нас, ми почнемо розуміти (за Івана 1:1) пов’язаність між собою Бога Отця, Сина і Святого Духа як одного Бога. Врешті-решт, ми не можемо навчитися складним обрахункам до того, як вивчимо елементарну математику.

Смерть і воскресіння Ісуса

Після того, як Петро визнав, що Ісус є Месією (Христом), Ісус сказав Своїм послідовникам не розповідати про це іншим, додавши, що Він повинен страждати, умерти і воскреснути з мертвих: “І те слово казав Він відкрито. А Петро узяв набік Його, і Йому став перечити. А Він обернувся й поглянув на учнів Своїх та й Петру докорив і сказав: Відступись, сатано, від Мене, бо думаєш ти не про Боже, а про людське!” (Марка 8:32-33).

Доктор Анес Вакім, лідер Центру

У певному розумінні,

контактів і ресурсів у Бейруті (Ліван), який обслуговує інвалідів війни, захопила свій персонал і клієнтів, в тому числі християн, в яких стріляли мусульмани, моделювати любов Христа: “Ми говоримо їм, що вони не можуть ненавидіти мусульман, що вони повинні простити їм; і ми дійсно віримо в це. (“Християнство сьогодні”, 5 листопада 1990 р.)

мусульмани, як і Петро, говорять про Ісуса як про Месію, але не розуміють значення хреста Месії, вважаючи його негідним верховної влади Бога. Вони не можуть повірити, що Бог такий слабкий, що віддав Свого вірного слугу Його ворогам і проклятому хресту. Але, як говорить Біблія (Ісаї 55:8), шляхи Бога — не наші шляхи і Його думки — не наші думки. Що ж таке тоді думка Бога?

Нехай у вас будуть ті самі думки, що й у Христі Ісусі! Він, будучи в Божій подобі, не вважав за захват бути Богові рівним, але Він умалив Самого Себе, прийнявши вигляд раба, ставши подібним до людини; і подобою ставши, як людина, Він упокорив Себе, будучи слухняний аж до смерті, і то смерті хресної... (Филип'ян 2:5-8)

Думка Месії є думкою Бога, бо “Бог у Христі примирив світ із Самим Собою, незважаючи на їхні провини, і поклав у нас слово примирення“ (2 Коринтян 5:19). Думка Бога, яка є зовсім неслабкою, була мотивована Його верховною силою любові до грішного людства. Бог не зберіг навіть Свого Сина, але покинув Його, віддав заради всіх нас (Римлян 8:32). У хресті Ісуса ми бачимо “віддачу” Самого Бога, Його “іслам” за нас. Як каже Об’явлення 7:17 : “Бо Агнець... серед престолу...” Його жертвна смерть не була примусом Бога, неначе Він слабкий. Навпаки, Ісус говорить про Себе: “Бо Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, але щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох“ (Марка 10:45). В Ісусі ми бачимо Божу природу самозречення, вияв верховної влади і служіння нам і нашому спасінню. Наскільки в цьому відмінні ми самі!

Мусульмани повинні почути також, що хрест Ісуса не закінчився поразкою. Воскресіння Ісуса з мертвих є підтвердженням цього: Чорна П'ятниця стала Великодньою П'ятницею! Для християн Воскресіння Христа виявляє реальність перемоги Бога над сатаною, гріхом і смертю — плодом гріха. Воно є запевненням Бога, що Його любов, а не цвяхи і мотузки, утримувала Ісуса на тому хресті. Воскресіння є запевненням Бога, що Ісус є справді Месією, переможним Царем. Воно є запевненням Бога, що спасіння дається Його милістю, але не заслуговується нашими ділами. Воно є Божим запевненням, що Він хотів би, щоб усі люди, в тому числі мусульмани, були спасеними. Правда, що кожна людина сама повинна нести свій тягар, інша особа не може зробити це за неї. Але *Бог* може зробити це і робить це: платить ціну, яку вимагають Його справедливості і вимога милосердя! Воскресіння

Месії як гарантія Божого спасіння, може бути вагомим зверненням до мусульман.

Біблія

Хоча мусульмани часто неохоче говорять про це, багато хто з них вважає, що Біблія перекручена або скасована Кораном. Їхнє твердження навіть підсилюється зверненням Біблії до синівства Ісуса і Його смерті на хресті, які, як вони вважають, не належать первинному *Євангелію*, отриманому Ісусом.

У відповідь на ці твердження християнин може вказати на історичні докази, які ручаються за збереження Біблії і її ключових доктрин. Або ви могли б скерувати мусульман до значної кількості посилань в Корані, які вказують на цілісність Тори і Нового Заповіту (1:113; 3:3-4; 5:46-47; 10:95). І (що навіть краще) запропонуйте їм прочитати Новий Заповіт, оскільки його зміст є досі найкращим свідченням його цілісності. Або, як дехто каже, дайте їм прочитати його, щоб вони принаймні знали, що вони відкидають. Мусульманам, чия мета — показувати, що Біблія сповнена протиріч і є навіть порнографічною, можна вказати на вірш 29:46 Корану, який пропонує мусульманам використовувати позитивнішу форму суперечок з Людьми Книги.

Як справитися з мусульманським соціальним тиском

Деякі мусульмани знають, що ряд мусульманських націй суворо обмежують християнське свідчення серед них. Разом із загальним обмеженням існує спеціальний припис *шаріату* (мусульманського закону), що покарання за відступництво від Ісламу — смерть. Відступництво, може додати мусульманин, рівноцінне зраді.

Чи повинен закон про відступництво, який часто ігнорувався або навіть відкидався деякими мусульманами протягом останніх двох століть, бути чинним? Думки мусульман розходяться з цього питання. Деякі ісламські країни офіційно визнають закон про відступництво; в інших країнах мусульманські групи тиску намагаються відновити його офіційний статус. Хоча багато окремих мусульман, дехто навіть на Заході, вважає цей закон корисним попередженням мусульманам, які планують зречення Ісламу, інші відкидають його, як чужорідний для Ісламу і як порушення прав людини.

У деяких місцевостях, де є значне за кількістю мусульманське населення, можливі відвертіші і вагоміші християнські свідчення і вільніше реагування мусульман на Євангеліє. Хоча навіть тоді навернений може бути відлучений від своєї мусульманської спільноти, позбавлений спадщини, неспроможний знайти роботу і оголошений померлим. Тиск з боку спільноти на членів сім'ї наверненого, які опинилися всередині конфлікту, спричиненого не ними, може бути нестерпним. Тиск може ставати сильнішим, коли навернений охристився або готується до хрищення. Сьогодні, в той час, як деякі навернені від Ісламу живуть у відносному спокої, інші піддаються

тортурам і навіть смерті, особливо в місцевостях, де пропагується традиційний мусульманський закон.

Навіть деякі навернені з Ісламу на Заході піддаються насиллю. Фактично уродженці Заходу, а можливо і більшість мусульман, повинні краще розуміти мусульманський закон про відступництво і покарання за нього, як і сам Іслам.

Проте, навіть зважаючи на такий сильний мусульманський опір Християнству, несправедливо говорити з християнської точки зору про затверділі серця всіх мусульман і всюди. Так, опір дійсно існує.

Християни часто говорять про “проблему” місійної роботи серед мусульман. “Серця мусульман затверділи. Мусульманські навернені переслідуються. Євангелістам загрожують. Місія між мусульманами не варта витрати сил”. У відповідь такому твердженню досвідчений місіонер одного разу відповів: “В чому справжня проблема: в упертості риби чи малій кількості рибалок?” А, можливо, проблема також в упертості рибалок?

Але переважна більшість мусульман ніколи не мала серйозної можливості реагувати на Євангеліє. Як вони почують і реагуватимуть, якщо серед них немає проповідників (Римлян 10:14-15)? Проблема християнської місії серед мусульман є в такій же мірі проблемою християнської байдужості (нехтуванням мусульманського духовного і фізичного добробуту), як і відкидання мусульманами Євангелія.

У той же час, успіх або невдача християнської місії не можуть бути визначені лише кількістю навернених. Пам'ятні слова Кеннета Крегса: “Місія є не вичисленням успіху, а обов'язком любові. ... Ми свідчимо про Христа з єдиної причини — Він заслуговує, щоб про Нього свідчили.”

Запитання мусульман

Мусульмани все ще приходять до християн, щоб дізнатися про християнську віру. Дехто з них бажає стати християнами з різних причин: незадоволення Ісламом або мусульманською спільнотою, заради чоловіка або дружини, які є християнами, заради Ісуса або з інших причин або мотиву, християнських чи інших. Будь-який навернений, звичайно, повинен остаточно відкрити для себе Ісуса як Спасителя від гріха і Біблійне значення каяття і навернення, якщо навернення людини є християнським.

Християни зі свого боку повинні уникати тактики тиску, яку не схвалив би Сам Ісус. Швидше, ми повинні виконати наш християнський обов'язок перед нашими друзями-мусульманами і дати їм навчання християнського товариства замість їхньої попередньої мусульманської спільноти (якщо їх примусово витіснять з неї). Християни повинні старанно навчати мусульман, щоб вони зрозуміли значення Євангелія, його важливість особисто для них і

наслідки, які їм потрібно буде стерпіти, коли їх відкинуть інші мусульмани. Християни повинні бути обачними в розмові з іншими людьми про них, даючи їм свободу у виборі часу і місця для особистого визнання їхньої віри. Християни також повинні дякувати Богові за велику службу, яку виконали навернені в ім'я Церкви і їхніх ближніх-мусульман. Потрібно пам'ятати їхній внесок, в тому числі мучеників серед них.

Висновок

Є безліч можливостей для християнського свідчення між мусульманами. Завданням християн є не порівняння минулого з сьогоденням. І не нам судити, чи християнська місія між мусульманами раптом стане популярною в Християнській Церкві, і чи теперішнє покоління є вибраним для цієї місії. Натомість ми повинні пам'ятати і нагадувати іншим, що Ісус-Месія вмер і за мусульман також. Наше завдання — свідчити про Агнця в серці трону не в дусі самовпевненого тріумфалізму, а в дусі Доброго Пастиря, Який Сам став Агнцем Божим.

Християни не повинні хвалитися перед мусульманами, своєю церквою, своїм місійним товариством, своїм знанням, своїми методиками. Ми хвалимося лише Ісусом, єдиним Месією, Кому разом з Отцем і Святим Духом, єдиному Богу, слава тепер і повіки!

Бо Бог так полюбив мусульманський світ ... (дивіться Івана 3:16). “Оце Агнець Божий, що на Себе гріх (мусульманського) світу бере” (дивіться Івана 1:29). Можемо ми так прочитати наше Святе Письмо?

А за мусульман ми будемо молитися.

Джерела

Для одержання додаткової інформації та літератури звертайтеся:

Fellowship of Faith for Muslims
P.O.Box 65214
Toronto, Ontario
Canada M4K 3Z2

Philoxenia/Hospitality Ministry
3081 Grenville Drive
Mississauga, Ontario
Canada L5A 2P6

Текст на передній обкладинці:

“Іслам навчає, що Бог посилає пророків навчати людей у що вірити, і що робити. Ісус також є пророком, не Викупителем.”

Ернест Ган

Текст на задній обкладинці:

“Якщо ми приймаємо Євангеліє серйозно ми... мусимо пам’ятати про наш обов’язок перед величезною кількістю мусульман по всьому світові.”

У світі є близько мільярда мусульман і число їх продовжує зростати. З цією практичною книгою ви здобудете краще розуміння того, в що мусульмани вірять, як також їхні погляди на Християнство.

Будьте поінформовані та дайте відповідь. Тут ви знайдете відповіді на такі запитання:

- Хто такий Магомет?
- Хто такі мусульмани у Північній Америці та як вони поширюють там Іслам?
- Як Іслам порівнюється із Християнством?
- Найважливіше, ця книга допомагає вам впевнено ділитися своєю вірою з мусульманами і чітко представляти надію Євангелія.